

Vijf dorpen.....toen en nu!

40 JAAR HISTORISCHE VERENIGING HEMONY
1973 - 2013

Vijf dorpen.....toen en nu!

40 JAAR HISTORISCHE VERENIGING HEMONY
1973 - 2013

Inhoud

Voorwoord	3
Scharwoude	4
Grosthuisen	16
Oudendijk	38
Avenhorn:	
Kathoek	52
Jaagweg	60
Het Hoog	66
Walingsdijk	72
West	78
De Goorn	96
Verantwoording foto's	108
Bronnen	108
Colofon	108

Voorwoord

Veertig jaar geleden ontstond de Historische Vereniging Hemony door het weer in ere herstellen van de waardevolle Hemony-klok. De klok kreeg een nieuwe klokkenstoel op de plaats waar vroeger de kerk in Grosthuisen stond. Sindsdien heeft de Historische Vereniging Hemony als doel het cultureel erfgoed in haar werkgebied te bewaken en gegevens voor ons nageslacht te bewaren.

Er is in de loop der jaren veel veranderd in 'onze' dorpen Scharwoude, Grosthuisen, Avenhorn, De Goorn en Oudendijk. Om daarvan een indruk te krijgen is dit boek gemaakt.

Circa 50 situaties in 'onze' vijf dorpen zijn ooit in de soms lange, soms kortere, historie op foto vastgelegd. Wij hebben daar tegenover de actuele (2012-2013) situatie gefotografeerd zodat u met eigen ogen de veranderingen kunt waarnemen. Soms leidt dit tot prachtige foto's, soms tot eenvoudiger plaatjes die op hun beurt de veranderingen sterk benadrukken.

Onze redactie heeft uren en dagen gewikt en gewogen welke foto wèl en welke foto niet opgenomen moest worden! Bovendien is getracht daarbij zoveel mogelijk de juiste informatie bijeen te brengen.

Wij wensen u veel kijkplezier en hopen dat dit boekje een verdiend plekje krijgt in uw boekenkast.

André de Reus
Voorzitter

Avenhorn, september 2013.

SCHARWOUDE

4

Prachtig zicht op de kern van Scharwoude bij de dijk. Rechts de woning/winkel van Maarten Lely en links van het midden de VEGé-winkel van Roel Dolfing. Daarachter zien we nog een stukje van de oude pastorie. Linksvoor is de woning waar de laatste jaren de familie Muntjewerff woonde.

De woningen hebben plaatsgemaakt voor het kantoor van Ooms. Op de plek van Maarten Lely is een nieuw huis neergezet. Voor de oude pastorie is een sloopvergunning afgegeven; er komen twee nieuwe woningen voor in de plaats.

Aan de IJsselmeerdijk, naast het kerkhof, stond in 1959 nog de oude smederij; het voorste gedeelte stond toen al leeg. In het achterste deel woonde Engel Meurs. Het huisje ernaast was de woning van de familie Cor de Reus; eerder woonde daar Klaas Knol, een visserman. Het laatste gebouw is het dijkmagazijn, in de volksmond 'de zwarte schuur'.

Voor de twee oude woningen is een nieuwe woning voor in de plaats gekomen. Al het land erachter is in gebruik genomen door Ooms. 'De zwarte schuur' wordt gebruikt voor opslag.

SCHARWOUDE

8

Dezelfde situatie nu richting dijk gezien. Het grote huis links is in opdracht gebouwd van gemeentesecretaris Smits en vanaf 1939 bewoond door burgemeester E.J. Diepenveen. Het kleinere huis ernaast was het renteniershuis van Dirk Beunder. Beide huizen zijn ten behoeve van de uitbreiding van Ooms afgebroken.

De voormalige onderwijzerswoning komt hier duidelijk naar voren. De woningen links op de oude foto zijn gesloopt voor de toegang van de nieuwe garage van Ooms en de nieuwbouw van het laboratorium.

SCHARWOUDE

De boerderij rechts, de 'Margaretha Jacoba', werd door Jan de Groot en Marijtje Knol bewoond, zij waren de grootouders van de latere burgemeester De Groot.

De boerderij heeft plaatsgemaakt voor twee nieuwe woningen. De tuinderswoning in het midden (thans huisnummer 35) is nog goed herkenbaar.

SCHARWOUDE

12

Een foto van eind jaren dertig van de vorige eeuw. Scharwoude is in 1938 geasfalteerd en verbreed, want het verkeer werd steeds drukker. Ook is in die tijd het bovengrondse elektriciteitsnet ondergronds gegaan. Te zien is nog een paal als laatste restant van het bovengrondse net.

Beide woningen links zijn van bouwjaar 1932 - 1933. Tussen de tweede en de derde woning (oude situatie) is in latere jaren nog een nieuwe woning, thans nummer 36, gebouwd.

SCHARWOUDE

In de woning rechts woonde Dirk Waal, daarnaast de familie Bakker. De boerderij werd onder andere bewoond door Tijmen Peereboom en later door Jaap Edam. De boerderij is inmiddels geheel verbouwd en als woning/kantoor in gebruik.

In de woning van Dirk Waal woont nu de familie Roland de Wit. Het pand is nog heel herkenbaar. Ook het pand van de familie Bakker is keurig bewaard gebleven. Let verder op het verschil in wegverharding (klinkers - asfalt) en het oude hekwerk.

GROSTHUIZEN

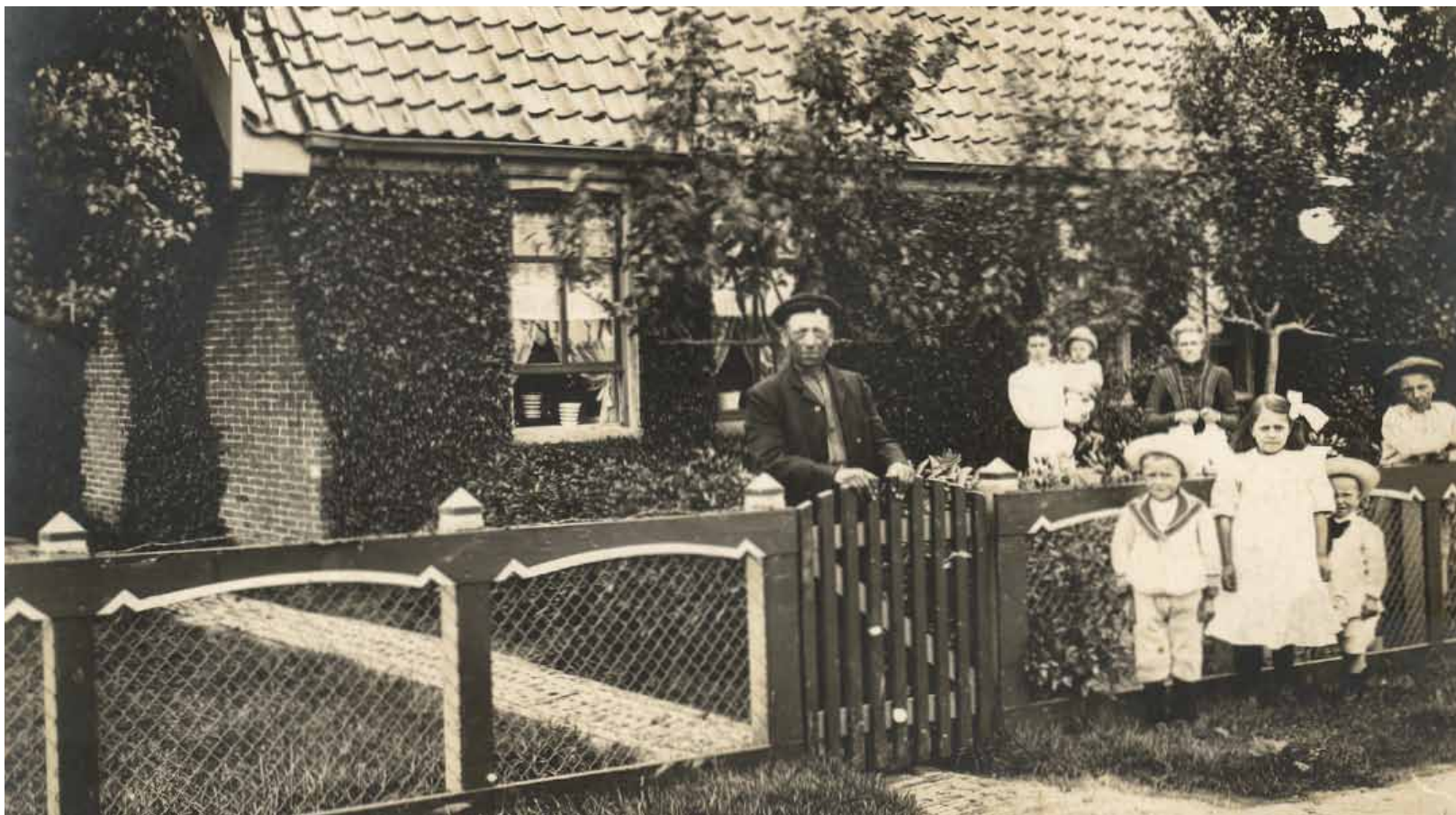
16

Hier liep vroeger de grens tussen Scharwoude en Grosthuisen. Het huis rechts was het eerste huis van Grosthuisen.

Links zien we de vlaggen op het parkeerterrein van sauna Esneniël van de familie Kees Groot. De woning rechts is behoorlijk uitgebouwd.

Op deze foto zien we het huis van familie De Reus, toen nog bewoond door de ouders van Wijb de Reus (Gerrit de Reus en Neeltje Hoek). De vrouw met haar zoontje Jan op de arm is Co de Greeuw die met Hendrik de Reus in het rechter deel van het huisje woonde. Wijbrand (de zondagse naam van Wijb) is het jongetje met het matrozenkraagje. Wijb ventte APC-olie, gasflessen en later groente en fruit.

Op de kleine foto het nieuwe huis dat na de brand in 1972 gebouwd werd. In 1995 werd dat huis verkocht. Omdat het bouwtechnisch niet in goede staat was werd het afgebroken en kwam het nieuwe herenhuis van Nico Oud en Carla van der Hulst ervoor in de plaats.

GROSTHUIZEN

20

Deze foto uit 1928 laat links de arbeiderswoning zien van de boerderij 'Mijn Genoegen' van de familie Schuijtemaker. Aan de overkant stond nog een arbeiderswoning met daarvoor een houten huisje waarin tbc-patiënten konden liggen. Zo'n huisje kon je meestal draaien voor een gunstige ligging op de zon.

Hetzelfde huis, nog steeds behorend bij 'Mijn Genoegen'. Aan de overkant zie je nu het pad naar de melkstal van Jaap Schuijtemaker. Daarachter de stolpboerderij van voorheen Cor Jonker.

GROSTHUIZEN

Deze boerderij van 1823 was in 1866 eigendom van Dirk Schuijtemaker die hem verhuurde aan zijn zoon Klaas Schuijtemaker. In latere jaren boerden Kees Visser, Cornelis Vis en Jan Bierman er. Mevrouw Bierman-Koster was de laatste bewoonster. In de nacht van zondag op maandag 10 augustus 1992 werd de boerderij, tijdens een hevig onweer, door bliksem getroffen en brandde binnen een half uur geheel uit. Alleen een paar persoonlijke bezittingen konden worden gered. Op de achtergrond is nog de Nederlands hervormde kerk te zien die in 1963 is gesloopt.

Waar vroeger de boerderij stond is na de brand deze moderne woning gebouwd.

In het midden café van Gerben Vos. Daarnaast de smederij en het woonhuis van Simon Beemster. De schuingeplaatste deur was de toegang tot de winkel; ernaast was de smederij. Aan de voorzijde was een dubbele deur om paarden naar binnen te brengen om te beslaan. Het gezin woonde boven. In 1964 werd het pand verbouwd tot woonhuis. De schuine winkeldeur is toen vervangen door een raam.

Het café van Vos is afgebroken in 1965 en vervangen door een nieuwe woning. Naast dit huis zien we het begin van het Buutschoterpad dat Grosthuisen verbindt met Oudendijk, zodat je nu dwars door de polder Beschoot kunt wandelen en fietsen. Dit pad is 18 september 2012 officieel geopend voor wandelaars en fietsers.

De foto is van voor 1929. Het café werd toentertijd gedreven door de familie Klaas Bakker. We zien twee deuren, aan de westkant de deur van een klein kruidenierswinkeltje. Daarnaast de ingang naar het café en de slijterij. Aan de andere kant van de weg zie je nog de oude openbare lagere school. Die is in 1928 - 1929 gesloopt en vervangen door een nieuwe school. Toen is ook een nieuwe schoolmeesterswoning gebouwd, waar thans Greet Busman in woont.

Het café 'De Grost' in de huidige staat. Het 'voorcafé' is in het najaar van 2006 helemaal gesloopt en daarna in dezelfde stijl herbouwd; nu weer met dakkapel. Begin 2008 is het nieuwe voorcafé in bedrijf genomen. Nieuwe uitbaters zijn er eind 2012 een brasserie begonnen.

GROSTHUIZEN

28

Op de kleine overzichtsfoto is links het café en schuin erachter de stolp van slager Zuidland te zien. Deze foto is van voor 1955. In 1951 komen in de stolp Dirk Zuidland en zijn vrouw wonen en beginnen er een slagerij.

In 1965 worden op het voorerf een nieuwe slagerswinkel, slachterij en woonhuis gebouwd. De oude stolp wordt later afgebroken. In 1999 stopte Zuidland met de slagerij. Nu is het hele pand woonhuis.

GROSTHUIZEN

Een huis dat door twee gezinnen bewoond werd. Links woonde de familie Beemsterboer en rechts de familie Willem Jonker. Jan Beemsterboer was los arbeider en rietdekker, later bouwvakker. Jonker werkte bij Piet Leeuw op de boerderij naast zijn woning. Beiden hadden grote gezinnen.

In 1957 werd het oude huisje gesloopt en werden er twee nieuwe woningen gebouwd waarvan nummer 93 met behulp van het 'Terlingenfonds', een subsidieregeling voor eigen woningbezit.

GROSTHUIZEN

32

Deze woning uit 1905 werd in tweeën bewoond door de families Jan Blokdijk en Arie de Reus. Begin jaren vijftig is het een eengezinswoning geworden. In 1957 en 1958 heeft Klaas de Reus er gewoond. Even verderop zien we het huis van de familie Pronk-Belkom die er in 1960 kwam wonen. Daarvoor woonde Lou Koster er, die groente verbouwde en achter zijn huis een druivenkas had.

In het linker woonhuis kwamen in maart 1965 Kees Korver en Nel Dekker wonen. In 1975 sloopten zij het oude huis en bouwden op dezelfde plek de huidige woning.

GROSTHUIZEN

Het huis van Jo Moerbeek, de postbode. Hier staat het al leeg. Het werd gebouwd als langgevelboerderijtje met plaats voor zes koeien. Het vierkante huis in het midden is gebouwd in 1909 als ziekenbarak, maar er zijn nooit patiënten in gekomen. Daarna was het in gebruik als nutsbibliotheek. In de Tweede Wereldoorlog werd het door de Duitsers als schoenmakerswerkplaats gebruikt. Het laatste huis was veldwachterswoning. Achter deze woningen was het arrestantenlokaal dat later ook voor bewoning is gebruikt.

Op de plaats van het langgevelboerderijtje en de ziekenbarak is deze moderne woning gebouwd. Het fraaie metselwerk van de toenmalige veldwachterswoning is nog goed zichtbaar.

Op deze foto uit 1924 is het houten huis rechts het kruidenierswinkeltje van Bet Bakker. Later werd het bewoond door Herman Knijn. Die sloopte het in 1973 en zette er een nieuw huis voor in de plaats. Het tweede huis, gebouwd in 1923, was het nieuwe postkantoor. In 1963 werd dit opgeheven en kwamen Joop en Gre Leeuw er in wonen.

Herman Knijn liet het huis rechts bouwen. Het huis daarnaast is van de familie Leeuw met aan de westkant de elektriciteitswinkel en aan de oostkant het woongedeelte. In 1975 werd er een verdieping op het huis gezet. De winkel werd in 1999 gesloten.

In 1870 werd het stoomgemaal gebouwd als vervanger voor de twee molens (type: binnenkruier) die in 1904 zijn gesloopt. Laatste bewoners waren: in de rechter molen Cornelis Schouten, machinist, gehuwd met Neeltje Schuffel, in de linker molen Hendricus Band, watermolenaar, gehuwd met Maartje Wortel. Met de grote molens werd de polder Beschoot bemalen. De kleine wipwatermolentjes hielden de zogenoemde 'Troonlanden' droog. De laatste machinist van het stoomgemaal was de heer Adriaan Vader.

Naast het oude gemaal stond een woning. De fundering daarvan bestond uit sloopmateriaal van een gesloopte molen. In 1996 is de huidige woning neergezet. Het huis en de gebouwen fungeren niet meer als gemaal.

Dit oude houten huisje aan de Slimdijk werd door twee gezinnen bewoond. Laatste bewoners waren de familie Wiedijk en de familie Van der Heijden. Het water is de Beemster ringvaart. Bij hoog water stond de houten vloer circa 15 cm onder water. Het huis is in 1946 gesloopt. Links en rechts op de foto is de stenen waterkering op de dijk nog te zien.

Nu een modern huis (ontwerp architectenbureau Ursem) sinds 1992 bewoond door de familie André de Reus. Het huis staat met zijn voorkant tegen de waterrand en met de achterkant tegen de weg. De metalen damwand is in 2001 aangebracht om schade door hoge waterstand te voorkomen.

Het gebouw links van de brug is het in 1933 afgebrande café van de familie Jacob Zeekant. De statige woning rechts achter de brug is een zogenaamd 'patriciërshuis'. Gezien de bouwstijl dateert het in de jaren 70 of 80 van de 19e eeuw. Kenmerkend zijn de zogenaamde wenkbrouwen boven de vensters.

Direct na 1933 is het pand herbouwd tot wat we nu kennen als café 'Les Deux Ponts'. De brug is in de loop der tijd vernieuwd en ook iets verlaagd. Het café ligt schitterend aan het water.

OUDENDIJK

44

Dorpsweg (begin 20e eeuw) gezien vanaf de brug tussen het café en de kerk. In het pand links was de winkel van Dirk Appel, later Maarten Prins. Ook de drie-onder-een-kaphuizen, de kerk en het schoolgebouw annex gemeentehuis zijn goed zichtbaar.

Tussen de tweede en derde huis links is duidelijk de ingang van de nieuwbouw 'De Lange Weide' te zien. Rechts aan de waterkant zijn nu enkele huizen gesitueerd waarvan er één (met plat dak) zichtbaar is.

Situatie van 1946. Het grote gebouw werd op de begane grond als schoolgebouw en op de verdieping als gemeentehuis gebruikt. In het kleine witte huis woonde het hoofd der school, meester Frederik Damen. Het witte huis achter de kerk was de pastorie. Het huis rechts was de burgemeesterswoning.

Het kerkje van 1649 staat er nog steeds. Het biedt onderdak aan kerkdiensten, trouwerijen en veel culturele activiteiten (dorpshuisfunctie). De voormalige burgemeesterswoning is bij de verbouwing geheel in stijl gebleven.

OUDENDIJK

Deze foto is van 1915. In dit fraaie herenhuis woonde de familie Marcus Bierman. Deze welgestelde familie bezat in Oudendijk meerdere woningen en boerderijen en heeft op diverse manieren bijgedragen aan de ontwikkeling van Oudendijk.

Het statige herenhuis is onherkenbaar verbouwd. Het is nu de zuivelboerderij van de families Verdegaal. Zij zijn in de wijde omtrek bekend als makers en leveranciers van boerenboter en -kaas.

Gezicht op café Brander (aan het eind van de water) en het Tolhuis (links daarvan) gezien vanaf Scharwoude. Een vorige eigenaar van het café, Joost Hes, liet in 1850 op zijn boomgaard, naast de weg langs de trekvaart, een woning bouwen. Hierna zijn er meerdere woningen bijgebouwd. In 1946 moesten alle woningen plaatsmaken voor de aanleg van een nieuwe weg (E 10) Hoorn-Edam.

Deze foto is genomen op de plek waar voor 1950 de weg langs de trekvaart lag en wat nu een doorgaande weg met fietspad is. Het restaurant La Mère Anne ligt op dezelfde plaats als café Brander.

De grote foto is vanuit een woning aan de Jaagweg genomen en geeft een prachtig overzicht van hoe het was. In het midden het fraaie 'Café Houtman' dat in bezit is geweest van de families Jan Vos, Pieter Houtman en Wim Geel. Links op de foto zien we nog de fietsenzaak van Rein Schoenmaker. Rechts van het café het dubbele woonhuis met benzinepomp voor de deur. De kleine foto links toont nogmaals het Café Houtman. De kleine foto rechts toont het in 1964 gesloopte dubbele woonhuis.

De bekende garage van Schoenmaker staat sinds 1964 op de plaats van het café en het dubbele woonhuis. Het houten gebouw achter het café (oude foto's) en links van de garage is het voormalig dijkmagazijn. Hier werden de palen en schotten opgeslagen, waarmee bij hoog water een extra waterkering aangebracht kon worden langs Het Hoog.

AVENHORN

De oude houten Beemster brug, die het verkeer langs de haven aan de Kathoek naar Het Hoog leidde. In 1930 werd het stuk weg van de Hulk tot Avenhorn met een brug aanbesteed aan Jan Ooms voor f 96.000,00. In 1934 werd het laatste stuk van ongeveer 2 km onder handen genomen met daarin de nieuwe betonnen brug. In augustus 1935 was de brug gereed en werd op de 28ste van die maand voor het verkeer opengesteld.

In de huidige situatie wordt het verkeer achter de Kathoek omgeleid en is de doorgang Kathoek - Grosthuizen doorsneden. De Hoornse Jaagweg sluit nu rechtstreeks aan op de Middenweg in de Beemster.

AVENHORN

Dit stukje Kathoek was in deze tijd nog de verbindingsweg die via de houten brug naar de Beemster leidde. De bus richting Middenbeemster komt net aanrijden. Links zien we een deel van 'Het Troontje'.

De weg loopt nu dood. De doorgaande weg richting de Beemster ligt nu rechts achter de huizen. We zien in het midden nog net hotel Avenhorn liggen. Het witte pand links daarvan was de garage van Hermen Beemster, later Anton Weel.

AVENHORN

58

Op deze foto van circa 1928 zien we de haven van Avenhorn met prachtig zicht op de oude Beemster brug. Links de smederij van Henk Visser, later opgevolgd door zijn zoon Vok Visser. Verder zien we de woningen van Jan Kramer, Cor Mol en aan het einde de schuren en het huis van Anne Belkom.

Het profiel van de huizen is nog redelijk intact in vergelijking met de foto links. Het haventje wordt nu, zoals is te zien, vooral gebruikt voor pleziervaart. Aan het eind zien we de huidige betonnen Beemster brug.

AVENHORN

60

Links staat de bakkerij annex boerderij van Piet Smit. In het pand ernaast was het winkeltje van Betje Metselaar-Prins en het naaischooltje van juffrouw Hagtingius. Het water rechts is de trekvaart naar Hoorn en liep toen door tot wat nu hotel Avenhorn is.

In 1973 brandde de boerderij af en werd er een burgerwoning voor in de plaats gezet. Het pand met het winkeltje en de naaischool is in 1960 gesloopt. In 1962 werd het huidige huis gebouwd met steun van het toenmalige 'Terlingenfonds' (een subsidieregeling voor eigen woningbezit).

AVENHORN

Aanvoer van veilingproducten per schuit naar de losplaats, met rechts op de achtergrond de garage van transportbedrijf Simon Laan. In het midden de woning annex petroleumhandel van Piet Koning (bijnaam Piet Loef).

Op het terrein van het voormalige transportbedrijf tot en met het huis van Piet Koning staan nu nieuwe woningen. De lange loskade voor de veilingprodukten is er nog steeds.

AVENHORN

64

Overzicht Jaagweg, omstreeks 1950, naar het zuiden met links de laad- en losplaats van de oude veiling waar tuinbouwproducten doorheen gevaren werden voor de verkoop. Links op de achtergrond staat nog het oude veilinggebouwtje.

De foto is vanuit een iets andere hoek genomen, maar de sfeer is hetzelfde gebleven. De woning rechts is Jaagweg 12.

AVENHORN

66

Het Hoog in 1960 met links hotel Avenhorn van de familie Henk Blokdijk. In de haven ligt nog een vrachtschuit. Op de kade staat een groentehort, die werd gebruikt om aardappelen, bieten, wortelen enz. te sorteren. Het wit gepleisterde huisje van de familie Jacob Bruin werd later opslagruimte voor Henk Visser de smid. De hardstenen putten in de bestrating zijn duidelijk te zien. Ze zijn onderdeel van de waterkering langs de Westfriese Omringdijk. In de putten werden palen met schotten geplaatst. De ruimte tussen de schotten werd opgevuld met zandzakken.

Het hotel is aan de kant van de Jaagweg uitgebouwd en wit geschilderd. Het wit gepleisterde huisje heeft in 1974 plaatsgemaakt voor een modern gebouw waarin tegenwoordig administratiekantoren gevestigd zijn.

AVENHORN

Links de woning van aannemer Simon IJsbrand Bakker. De voordeur en het linker raam zijn van het postagentschap dat daar gevestigd was. Helemaal rechts zien we de doorrijstal van café Welgelegen. Op 13 juni 1933 brandden de twee linker woningen af. Het café en de doorrijstal zijn in 1945 gesloopt.

Op de plaats van de verbrande woningen is een fraai pand neergezet voor drie gezinnen. Na de sloop van het café en de doorrijstal is de huidige garage gebouwd, maar wel een stuk naar achteren. Ernaast is de ingang naar de, inmiddels niet meer gebruikte, veilinggebouwen gerealiseerd.

AVENHORN

70

'Let op den overhaal'. Dit bord hangt aan de muur van slagerij Pieter Hottentot. De overhaal heeft dienst gedaan tussen 1922 en 1954 om veilingproducten per boot 'over te halen' van de polder Westerkogge naar de hoger gelegen ringvaart. Helemaal rechts was de bakkerij van Klaas Smal. Links de grutterij van Kees Moerbeek en Ida Nieuwenhuizen, later de electriciteitszaak van de familie Beets. Daarachter is de doorrijstal van caféhouder Daan van Wijngaarden. Op de achtergrond is nog de woning-winkel van de familie Bruin te zien.

De voormalige winkels van familie Beets en familie Hottentot zijn getransformeerd tot woningen. Het café met doorrijstal werd in 1945 gesloopt; er kwam een garagebedrijf voor in de plaats.

AVENHORN

De kruising van Het Hoog en de Walingsdijk. Oorspronkelijk stond op deze kruising een akерboom (eik). Rond 1930 is die bij een wegreconstructie verdwenen. Het pand links op de achtergrond is in 1936 gebouwd als Boerenleenbank. De boerderij rechts, van de familie Simon Reijnders, is in 1967 gesloopt voor de toegang tot het uitbreidingsplan 'Het Hoog 1'. In het huis links was de modevakschool van mevrouw Van Maanen-de Boer gevestigd. Haar man Aart was jarenlang onderwijzer op de school in Grosthuizen.

Naast het pand links zien we de witte gevel van het architectenbureau Ursem. Op Het Hoog is de ingang naar Het Veer goed te zien.

AVENHORN

74

De boerderij van Jo Doets is na de brand in 1935 nog splinternieuw. De opslagloodsen van veiling A & O (Avenhorn en Omstreken) aan de haven zijn er sinds 1938. Op de achtergrond het karakteristieke elektriciteitsgebouwtje met daarachter de boerderij van Simon Reijnders. In de woonboot rechts woonden Jan Spaans en Aagt Lente met hun drie kinderen. Later heeft er nog een ander gezin in gewoond, daarna is de woonboot verplaatst.

De boerderij en de woningen links zijn nog herkenbaar en aangepast aan het huidige gebruik. Op de plaats van de opslagloodsen is een prachtige woning gebouwd (ontwerp: architectenbureau Ursem). De woonboot heeft plaatsgemaakt voor plezierbootjes.

De luifel was van café het 'Boothuis'. Of er ooit een drankvergunning is afgegeven is niet bekend. Het café werd ook gebruikt als wachtruimte voor de trekschuit richting Alkmaar. De stoomboot links is de 'Mollenboot' van de familie Jacob Mol. Deze onderhield een dienstregeling richting Purmerend, Zaanstreek en Amsterdam voor personen- en goederenvervoer.

Het 'Boothuis' werd oorspronkelijk door drie gezinnen bewoond, thans wonen er twee gezinnen, de families Wessels en Dikstaal. Het aanzien van het pand is veranderd; zo is de luifel weg, zijn er dakkapellen toegevoegd en heeft de voorgevel een nieuwe indeling gekregen. Op het water heeft 'werk' plaats gemaakt voor 'plezier'.

AVENHORN

In 1849 werd Joan Pan (* Hoorn 1818), burgemeester en secretaris van Bovenkarspel, benoemd tot notaris in Avenhorn. Drie jaar later liet hij aan het begin van het West dit fraaie notarishuis bouwen. Het is opgetrokken in een mengvorm van neoclassicisme en chaletstijl. Rechts om de hoek in de zijgevel bevindt zich een gedenksteen die herinnert aan de eerstesteenlegging op 18 juni 1852.

Ruim 150 jaar heeft West 1 als notariskantoor dienst gedaan. Na notaris Pan volgden W. Vuystingh, H. Verhoeff, A. Wit, O. van Riemsdijk, E. Rutgers-Wessels, P. Kleuters en Actus Notarissen. Actus heeft het kantoor in 2009 gesloten.

AVENHORN

Het schildersbedrijf van Herke Bakker aan het West. In de deuropening staat zijn eerste vrouw Neeltje Bakker-Ooms en op de voorgrond hun drie kinderen v.l.n.r. Henk, Piet en Jo Bakker. Herke ging ook 'te barbieren'. Met een zwart houten kistje achter op zijn fiets ging hij dan naar thuiszittende en zieke mensen om hen te knippen en te scheren. Daarnaast was hij organist in de kerken van Avenhorn (harmonium) en Grosthuisen (orgel). Nadien nam zoon Piet de schilderszaak en het orgelspelen van hem over.

Op exact dezelfde plek staat nu dit huis. Niets herinnert meer aan de oude situatie, maar er woont nog steeds een schilder, Arie Bol. Zijn vader, Cor Bol, had de schilderszaak van Piet Bakker overgenomen en liet in 1965 de bestaande woning met werkplaats ingrijpend verbouwen en voorzien van een volledige verdieping (ontwerp: Bouwburo Heddes, Berkhout). In 2003 is de winkel verplaatst naar het nieuwe winkelcentrum Vijverhof.

AVENHORN

Het West gezien in de richting van Het Hoog. Links het huis van de familie Blank en ernaast dat van Cornelis Koorn (in 1905 gebouwd). Hij was tuinman; snoeide in de wijde omtrek leilinden die voor veel huizen stonden om al te felle zon tegen te gaan. Achter zijn huis kweekte 'Cortje Koorn' bomen om ze aan klanten te kunnen leveren. Op de achtergrond de hervormde kerk uit 1642, nog dik in de klimop. Bij een restauratie in 1914 is het voorste gedeelte van de kerk inclusief het torentje geheel vernieuwd. Hier zien we het gebouw nog voor de restauratie; de foto dateert dus van voor 1914. Tussen het huis van Koorn en de kerk ligt een pad naar het schoolmeestershuis en de openbare school (zie inzet).

Dezelfde plek in oktober 2012. Links staat nog steeds het huis van de familie Blank. In de loop der tijd is het meerdere keren verbouwd en vergroot. Op de plaats van de woning van Cornelis Koorn is enkele jaren geleden een nieuw huis gebouwd in klassieke stijl. Ernaast de hervormde kerk met het houten torentje. Het wordt bekroond door een windvaan in de vorm van een vergulde haan. Achter de kerk zijn nog steeds de vroegere openbare school uit 1883 met bijbehorende onderwijzerswoning te vinden.

AVENHORN

Deze prentbriefkaart van het West is verstuurd in 1917. In het midden de boerderij van Arie Zijp. Rechts naast de stomp een bijbehorende rentenierswoning die er dan net staat. In 1916 liet vader Jan Zijp het bouwen om er met zijn vrouw Antje Prins te gaan wonen. Zoon Arie was dat jaar getrouwd en kwam op de ouderlijke boerderij. De woning is ontworpen en gebouwd door de plaatselijke aannemer Simon IJsbrand Bakker. Helemaal rechts het huis van de familie Blank dat we al tegenkwamen op de vorige foto's. De 'T-ramen' wijzen op een datering omstreeks 1880.

Vergelijken we de linker foto met de huidige situatie, dan is de bebouwing in hoofdvorm nog herkenbaar. Wel zijn alle panden inmiddels flink verbouwd. Zo kreeg de rentenierswoning bij een verbouwing in 1951 een nieuwe voorgevel met erker (ontwerp: architect H.J. Cramer, Hoorn). De boerderij van de familie Zijp brandde in 1922 af en werd herbouwd. Evenals bij de rentenierswoning werd aannemer Simon IJsbrand Bakker belast met het ontwerp en de bouw. Om tegemoet te komen aan de eisen van het moderne verkeer is de weg in de loop der tijd aanzienlijk verbreed en voorzien van een trottoir. Verdwenen zijn de palen van het bovengrondse elektriciteitsnet, evenals de vele tuinhekken langs de weg.

Op deze foto uit 1932 zien we het huis van tuinder Dirk Bakker aan het West met v.l.n.r. Jaap Bakker en Grietje en Sijtje Kemper. Dirk liet de woning in 1926 bouwen door de plaatselijke timmerman Gerrit Kunst die ook het ontwerp leverde. Dit type eenvoudige vrijstaande (tuinders)woning was in de jaren twintig populair in onze gemeente. Er staan er nog steeds een aantal, de meeste verbouwd. Kenmerkend is onder meer het zogenaamde 'wolfseind' (driehoekig dakvlakje) boven de voorgevel met daarop een piron als bekroning. Uit de plaatsing van de ramen in de voorgevel valt af te leiden dat rechts een bedstede was. De gemeente stond dit toe op voorwaarde dat de bedstede volledig open bleef, dus geen deurtjes.

In 1971 bouwde de plaatselijke aannemer Overboom op de plek van de gesloopte tuinderswoning deze twee-onder-een-kapwoningen.

Op deze foto uit 1926 zien we de stolpboerderij op de hoek van het West en de Julianastraat, die toen nog Zeugepad heette. Het was een relatief kleine houten stolp met rieten dak. Dit type stolpjes kwam veel voor in West-Friesland. De stolp werd bewoond door Arie Vreker; hij loopt hier op krukken op het Zeugepad. Let op het bordje aan de boom 'Streng verboden voor auto's'. Het ijzeren hekje staat voor het andere hoekhuis. Daar woonde wethouder C. Laan.

In 1937 liet Piet Laan op de plaats van de stolp dit huis bouwen, met op de hoek een winkel in kantoorbenodigdheden en rookwaren, en daarachter een drukkerij. Ook kon je er boeken lenen. Piet Laan noemde zijn winkel Péla, een naam die ook op hemzelf zou overgaan. De winkel deur bevond zich op de afgeschuinde hoek linksvoor. De architectuur is kenmerkend voor de jaren dertig: brede goten, een steile kap, karakteristiek metselwerk en zogenaamde ladderramen op de verdieping.

AVENHORN

Een ansichtkaart uit circa 1937 van het West, gezien in de richting naar De Goorn. De twee huizen met erker rechts zijn in 1936 gebouwd, dus staan er dan net. Opdrachtgevers voor de bouw waren de gebroeders Schouten ('de toffe jongens'). Het eerste huisje links met het dak evenwijdig aan de weg zou niet lang na het maken van deze foto gesloopt worden. De schuur ernaast staat er nog steeds.

De twee erkerwoningen uit 1936 staan er anno 2012 keurig onderhouden bij en zijn inmiddels samengevoegd tot één woning. Vandaar dat het rechter portiek vervangen is door een driedelig hoekvenster. Het pand links is in 1938 gebouwd als winkelhuis met smederij voor Hendricus Lenting. Op deze plek stond het arbeidershuisje van de vorige foto.

AVENHORN

92

Een foto van het West in Avenhorn, gezien vanuit De Goorn. Gelet op de auto's zal het rond 1970 zijn. Het lage huis links was evenwijdig aan de weg gesitueerd en werd in tweeën bewoond. Het hoge pand erachter was oorspronkelijk winkelhuis en broodbakkerij van bakker De Haan. In 1969 liet Bertus Lenting het verbouwen tot rijwielzaak en verhogen met een bovenwoning. In het eerste huis rechts woonde de familie Duin.

Nogmaals het einde van het West, nu in januari 2013. De twee vrijstaande woningen links zijn in 2008-2009 gebouwd op de plaats van het gesloopte lage huis vlak aan de weg. De brug ter hoogte van het sluisje, waarvan we op de vorige foto nog de leuning zien, was al eerder verdwenen. Het woonhuis rechts staat er nog. Hier woont nu de familie Rood.

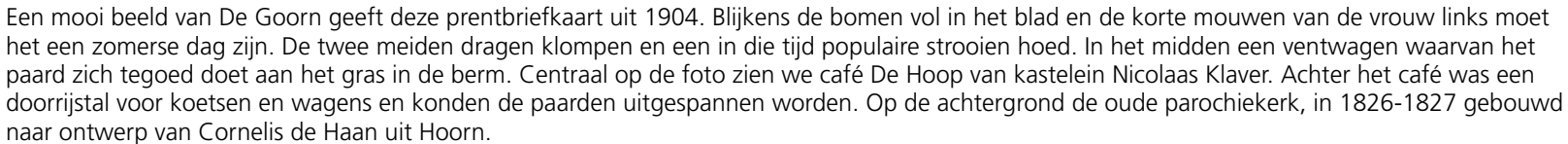
AVENHORN

Het sluisje op de grens van Avenhorn en De Goorn vóór 1971 gezien vanaf de Naamsloot. Deze schutsluis vormde eeuwenlang de verbinding tussen de polders Ursem en Westerkogge. Oorspronkelijk was het sluisje, evenals de achtergelegen Naamsloot, eigendom van de stad Hoorn. Over de aanleg schijft Kollis: *Van 1610 tot 1612 worden er door Hoorn een paar sluisjes of verlaten aangelegd, de ene in de Goorn, nog steeds bestaand, en het andere aan de Bobeldijk, hoek Spierdijk, al lang geleden weer opgeruimd. Men probeerde hierdoor de produkten van de pas drooggelegde Wogmeer naar Hoorn te krijgen.* Laatste sluiswachter was Hendricus Lenting, aangesteld in 1940 en in 1971 eervol ontslagen. Op de inzet het sluisje vanaf de weg.

Een grotere metamorfose is nauwelijks voor te stellen: waar eens de tuindersschuitten werden geschut ligt nu een fraaie tuin en een tegelpad. Dit tegelpad is goed te zien op de linker foto, die is genomen van de kant van de Naamsloot. Jammer dat een stukje geschiedenis, dat teruggaat tot de Gouden Eeuw, voorgoed is uitgewist.

De bomen op de vorige foto zijn helaas gesneuveld, maar verder is het beeld nog goed herkenbaar. Nog steeds prominent aanwezig is het dorpscafé met de karakteristieke gebroken kap en gepleisterde zijgevel. Bij een van de naoorlogse verbouwingen zijn de 'makelaar' boven de zijgevel en de dakkapel aan de straatzijde verdwenen. In het woonhuis rechts hield tot 1940 de kassier van de Boerenleenbank zitting en vergaderde ook het bankbestuur. De te klein geworden oude parochiekerk werd in 1929-1930 vervangen door de huidige kerk, aanzienlijk groter en voorzien van een forse toren met koperen spits. Architecten waren Joseph Cuypers en zijn zoon Pierre jr. uit Amsterdam.

DE GOORN

98

Een prachtige overzichtsfoto van De Goorn in 1947 genomen vanaf de kerktoren. Links van de lintbebouwing is het begin van een eerste zijstraat zichtbaar. Aanvankelijk Grootemanstraat genoemd, werd de straat na de oorlog vernoemd naar de omgekomen Berkhouster verzetsstrijder Nicolaas (Nico) Koppes. Het dubbele woonhuis rechts in de straat is in 1938 gebouwd in opdracht van het kerkbestuur als vervangende woonruimte voor de families Koning en Laan die woonden op de plek waar nu Mariaoord staat. Erachter zien we weilanden liggen. Hoe landelijk was De Goorn toen nog!

Hetzelfde beeld in 2011. De meeste huizen zijn nog herkenbaar, zij het soms fors verbouwd zoals de snackbar op de hoek die vergoot is met een bovenwoning. In het verlengde van de Nicolaas Koppesstraat werd vanaf de jaren zestig de eerste nieuwbouwwijk van De Goorn aangelegd. In de nieuwe wijk kwamen behalve woningen ook de nodige voorzieningen zoals twee scholen (LHNO-school Elisabeth en kleuterschool Dikkertje Dap), een bejaardenhuis, een bibliotheek, een gymzaal en zelfs een overdekt zwembad De Tobbe. Ter plaatse van De Tobbe liggen nu de banen van tennisvereniging Apollo; de overige gebouwen zijn inmiddels vervangen door woningbouw.

Nog een foto uit 1947, maar nu in meer noordelijke richting genomen. Het dak middenonder is de kassierswoning met kantoor van de Boerenleenbank, in 1940 gebouwd en in 1972 gesloopt. De drie volgende huizen staan er nog, evenals de Rosaschool (1935) en het terugliggende klooster Mariaoord (1938-1939). Het laatste is ontworpen door de Haagse architect Nicolaas Molenaar. Boven het klooster zien we het langgerekte dak van de Jozefschool (1921) met haaks daarop aan de weg de woning van de hoofdonderwijzer. Linksonder op de foto de manufacturenzaak van Büscher met uitgebouwde etalage. Op de andere hoek van de Nicolaas Koppesstraat zien we de voormalige groentewinkel van Bertus Loos, later snackbar.

Hetzelfde beeld toont deze foto uit 2011, eveneens vanuit de toren genomen. Veel gebouwen zijn nog herkenbaar, waaronder de Rosaschool met het rode pannendak en het naastgelegen klooster Mariaoord. De rij woningen rechts hiervan is in 2005 gebouwd op de plaats van de gesloopte Agnesschool, in 1950 gestart als r.-k. lagere school voor meisjes. Op de voorgrond de voormalige Rabobank, in 1973 geopend door burgemeester De Vos. Rechtsboven zien we de jongste nieuwbouwwijk van De Goorn, de Burghtlanden.

DE GOORN

De in 1921 gebouwde Jozefschool, de eerste katholieke lagere school van De Goorn, met aansluitend de woning van de hoofdonderwijzer. Het geheel is ontworpen door de Amsterdamse architect Antoon Joling. Opdrachtgever voor de bouw was het kerkbestuur dat tegelijkertijd de oude parochiekerk liet vergroten met een nieuw priesterkoor. Op 27 oktober 1921 werden het nieuwe priesterkoor en de school ingewijd door de deken van Wognum. Het voorste gedeelte van de school is in 1947 met een eerste verdieping verhoogd.

In 1980 zijn de Jozefschool en de onderwijzerswoning gesloopt in verband met de aanleg van een toegangsweg tot de nieuwe wijk ten oosten van de dorpsweg. Deze weg, de Dwingel, loopt over het vroegere schoolplein. Ter plaatse van de school en de woning is in de jaren tachtig het rijtje huizen links op de foto gebouwd als uitbreiding van het gezinsvervangend tehuis in het naastgelegen klooster Mariaoord. In het midden de vroegere Rosaschool, in 1935 gebouwd als katholieke kleuterschool.

DE GOORN

Op deze ansichtkaart van rond 1950 zien we links de smederij van Antoon Floris. Ernaast het fraaie huis waar Toon Knijn later zijn schoenmakerij zou vestigen. Tot in de jaren vijftig had Meindert Dol in het pand een kruidenierswinkel, vandaar de UNOX-reclame op de zijgevel. In het lage huis rechts, evenwijdig aan de weg, woonden de ongetrouwde broers Hinke met hun vader. Het tweede huis van rechts werd bewoond door Jantje en Japie Braas, broer en zus.

Hetzelfde punt in de zomer van 2012. De bebouwing is nog goed herkenbaar. Wel zijn de woning en smederij van Floris gesloopt en is het lage huis rechts in vergrote vorm herbouwd. Links hebben de voortuinen met de karakteristieke ijzeren hekken en leibomen plaatsgemaakt voor een trottoir. Minder mooi, maar voor voetgangers wel zo veilig. De houten electriciteitspalen waren al eerder verdwenen. Gebleven is de kerktoeren in de verte, al ruim tachtig jaar een vertrouwd herkenningspunt.

Hoe lommerrijk was De Goorn honderd jaar geleden. Deze prentbriefkaart is verstuurd in 1917, maar laat ons een beeld zien van enkele jaren daarvoor. De foto is genomen door de Hoornse fotograaf Frans Swidde die de nodige bekijks trekt. Van de twee vrouwen rechts op de weg draagt de linker een 'hul' met boerenhoedje, rond 1900 de daagse dracht in West-Friesland. De man links staat naast zijn hondenkar waarvan de twee honden op rust liggen. Op de bok een jongen die zich vasthoudt aan de rugleuning. In de verte staan nog meer dorpsgenoten te kijken en nadert een man met paard en wagen. Rechts herkennen we het huis van de familie Knijn, nu gezien vanaf de andere kant.

De smalle dorpsweg heeft plaats gemaakt voor een brede asfaltweg. Jammer dat daarmee het landelijke karakter ook vrijwel verdwenen is. Wel bewaard gebleven is het fraaie huis rechts op de foto met de klassieke voorgevel en de geblokt gemetselde hoekpilasters. Gezien de bouwstijl zal het dateren uit omstreeks 1880. In het huis links op de foto woonde Grietje Groot. Het is rond 1920 gebouwd door haar broers, de timmerman-aannemers Jan Groot (woonde bij het sluisje) en Niek Groot (Berkhout).

Verantwoording foto's

Archief van de Orde der Dominicanen, Berg en Dal: blz. 104, 106
 C. Beemsterboer: blz. 96, 98, 100
 Collectie gemeente Koggenland: blz. 4, 6, 8, 16, 18, 24, 26, 28, 30, 36, 56, 58, 60, 64, 66, 68, 70, 72, 78, 80, 82, 88, 90, 92, 94
 Historische Vereniging Hemony: blz. 34, 38, alle kleurenfoto's op de oneven pagina's
 N. Korver: blz. 32
 T. Potveer: blz. 94
 A. de Reus: blz. 40, 46, 52
 D. Schuijtemaker: blz. 12, 14, 50, 54, 74
 G. Spaans: blz. 52
 I. Takken: blz. 62, 102
 A. Vader: blz. 86
 R. Verdegaal: blz. 48
 K. Vink: blz. 52
 M. Weesie: blz. 10, 20, 22, 42, 44, 76, 82, 84

Bronnen

Waterlands Archief, Purmerend: *De Waterlander*.
 Internet: Historische Kranten: *Het Vaderland*, *De Tijd en Algemeen Handelsblad*
 Westfries Archief, Hoorn: bevolkingsregister, bouwvergunningen en notarieel archief, akte 72 25-11-1850 notaris Carbasius.
 G. Bary e.a. (red.), *'Dat gekke volk daar'. 375 jaar dominicanen in De Goorn*, De Goorn 2011.
 H. Kollis, *Uit de historie van Berkhout*, Berkhout 1968.
 J.J. Krijgsman, *Historie van Schardam en Oudendijk*, Oudendijk 1978.
 D. Schuijtemaker, *Avenhorn, Grosthuisen en Scharwoude in oude ansichten*, Zaltbommel 1974.
 D. Schuijtemaker, *Avenhorn, Grosthuisen en Scharwoude in oude ansichten deel 2*, Zaltbommel 1981.
 D. Schuijtemaker, *Avenhorn, Grosthuisen en Scharwoude in grootmoeders tijd*, Zaltbommel 1992.
West-Friesland Oud & Nieuw, bundel 70 (2003).
 Interviews met diverse bewoners.

Colofon

Het fotoboek *Vijf dorpentoen en nu!* is een uitgave van Historische Vereniging Hemony ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan 1973-2013.

Redactie en tekst:

Cora Bouwman, Greetje Busman, Geert Dolging, Jos van der Lee, André de Reus, Jan de Reus.

Vormgeving:

Geert Dolging, André de Reus, Jan de Reus.

Redactieadres:

Drecht 11, 1633 HZ Avenhorn.
 T: 0229-542479
 E: marjan.dereus@quicknet.nl
 W: <http://hemony.geschiedenisbank-nh.nl>

Druk:

Van Vliet Printing B.V., Hoorn.
 Oplage: 400 exemplaren.

Historische Vereniging Hemony

Secretariaat:

Cora Bouwman, Molenhof 30, 1633 HS Avenhorn.
 T: 0229-542471
 E: teun.cora@quicknet.nl

Niets van deze publicatie mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Afbeeldingen achterzijde:

Vanaf 1662 heeft een kerk in Grosthuisen gestaan.
 In 1870 is een nieuwe kerk gebouwd waarin een Hemony-klok uit Amsterdam is opgehangen.
 De klokkenstoel is in 1974 gehangen, waarin de Hemony-klok uit de gesloopte kerktoeren is gehangen. (*Zie Veenhoperkogge* jaargang 1999 en 2000)

Tekeningen:

Henk Tol

Historische Vereniging Hemony

1662

1870

1974